

บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรณีศึกษาของ เทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น

The Role of Community Leaders In Prevention
And Relief of Public Hazard : A Case Study of
Thapra Municipality Amphur Muang
Khonkaen Province

กษิต อ้วนพรมมา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ของวิธีการของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอบเขตศึกษาในเทศบาลตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 147 คน ประกอบด้วยคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน กรรมการชุมชน และประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลบทบาทของผู้นำชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะ และแนวทางที่จะสนับสนุนให้ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.4 โดยมีอายุ 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 36.9 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.1 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 54.1 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 75.8 ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ร้อยละ 51.0

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยกเว้นกลุ่มประชาชนยังมีความเข้าใจน้อย สำหรับสภาพปัจจุบันของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเทศบาลตำบลท่าพระ พบว่าควรมีการบูรณาการร่วมผู้นำชุมชนและชุมชนร่วมกับ

เทศบาล ส่วนการบริหารงานผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าทำได้ในระดับดีในเรื่องการปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนซึ่งทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรปรับปรุงการปลูกจิตสำนึก และการทำแผนป้องกันภัย

บทบาทในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งผู้วิจัยได้เสนอ 8 บทบาท แต่บทบาทที่สำคัญมีแค่ 3 บทบาท คือ บทบาทในการร่วมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์กับผู้ประสบภัย บทบาทในการร่วมเป็นผู้แก้ไขปัญหา และบทบาทในการเป็นผู้ให้และแจ้งข้อมูลข่าวสาร

แนวทางในการที่จะสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ควรที่จะ ยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณ ฝึกอบรมเพื่อให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะทำงาน

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำชุมชน, การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

Abstract

This study aims to study the present problem. Methods of prevention and mitigation. And the role of community leaders in the prevention and mitigation. Tha Pra district boundary study. Province contributors consisted of 147 executives. Alderman Municipal staff and president of the village community, the community and the tools used to collect data from the interviews, which contains general information of respondents. Information on the role of community leaders. Problems and suggestions. And ways to encourage leaders to participate.

The results showed that Contributors are mostly female percentage 69.4 by age 50 years and most percentage 36.9 educated in elementary 47.1 percent mostly monthly income lower than 10,000 percent 54.1 majority status. Married 75.8 percent, mostly without experience in the prevention and relief of 51.0 percent. The contributors to the understanding, prevention and mitigation except people still have little understanding. For the current state of the Disaster Prevention and Mitigation in Tha Phra district. That should be integrated with community leaders and the community to the municipality. The administration believes that the most information possible to a great extent in the operations which could help people more effectively. And should improve awareness. And protection plan.

A role in the prevention and mitigation, which the researcher has proposed eight major role, but the role has only three roles is the role of the protagonist as a aid to the victims. Role in the co-edited the issue. Found to be coined to glorify. Training to community leaders with the knowledge, ability and skills in the board of directors appointed to the office.

Keyword : Roles, Community Leaders, Prevention and Relief of Public Hazard

บทนำ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คือ การเตรียมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การฝึกอบรม การจัดทำแผนแม่บทวางมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันบรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย ทั้งการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกันเตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล (กระทรวงมหาดไทย, 2550) ซึ่งสาธารณภัยเป็นภัยอันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ (ธงชัย สันติวงษ์, 2535)

การป้องกันสาธารณภัยเป็นบริการประเภทหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีการดำเนินการมานานแล้วแต่การจัดการก็ยังคงมีปัญหา อุปสรรคในเรื่องต่างๆ ทำให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา จะเห็นได้จากพัฒนาการของการจัดตั้งหน่วยงานและกำหนดภารกิจไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544) พ.ศ.2477 ได้มีพระราชบัญญัติจัดระเบียบการป้องกันราชอาณาจักรแก้ไขเพิ่มเติมให้จัดตั้ง”กรมป้องกันภัยต่อสภาวะอากาศ” ขึ้น มีหน้าที่จัดการป้องกันภัยทางอากาศ มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเรื่อยมาจนเมื่อ พ.ศ.2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ โดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็นกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้น และให้มีผู้อำนวยความสะดวกในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการระดับประเทศ

เทศบาลตำบลท่าพระ เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งจัดบริการสาธารณะต่างๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ของเทศบาล รวมทั้งให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 โดยให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (กระทรวงมหาดไทย, 2550) มีหน้าที่ในการบริหารจัดการในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสังกัด ฝ่ายปกครอง สำนักปลัดเทศบาล ซึ่งมีหน้าที่

รับผิดชอบในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล พื้นที่ใกล้เคียงที่ขอรับการสนับสนุน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ปัจจุบันมีอัตรากำลัง 8 คน มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยตามศักยภาพของเทศบาล ซึ่งจะเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่มากแต่ต้องดูแลรับผิดชอบมากมาย (สำนักงานสถาบันราชภัฏ, 2545)

ในหลักการของการบริหารชุมชนนั้น ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยตนเอง ในส่วนสาธารณภัยบางประเภทสามารถร่วมมือกันป้องกันได้ เพื่อป้องกันเหตุการณ์นี้ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะผู้นำชุมชน ในเมื่อมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีจำนวนน้อย แต่มีพื้นที่และประชาชนและอื่นๆ มาก จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือกับผู้นำชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ในขณะนี้มีความจำเป็นแล้วว่า ถ้าเราไม่มีการมีส่วนร่วมของชุมชน เราจะดำเนินการหรือทำไมไม่ได้ดี ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหาแนวทางให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันถึง ปัญหา วิธีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. เพื่อศึกษาบทบาทและแนวทางของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ บุคคลในเขตเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 157 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร 5 คน สมาชิกสภาเทศบาล 12 คน พนักงานเทศบาล 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน 8 คน ประธานชุมชน 10 คน กรรมการชุมชน 10 คน และประชาชนในพื้นที่ 100 คน

เพื่อให้การศึกษานี้เห็นความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกันอย่างชัดเจนจึงได้แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มต่างๆ ที่มีหน้าที่และลักษณะเหมือนกันไว้ด้วยกัน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลกลุ่มพนักงานเทศบาลและ

เจ้าหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และกลุ่มประชาชนในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ และแนวทางในการที่จะสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการจดบันทึก เก็บรายละเอียดจากเครื่องบันทึกเสียง เพื่อให้ได้ครบถ้วนที่สุด จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสรุปผลในเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.4 โดยมีอายุ 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 36.9 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.1 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 54.1 สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 75.8 และส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ร้อยละ 51.0

2 ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เพราะ กลุ่มพนักงานเทศบาล มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รับความรู้ การอบรม ต่างๆ ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นอย่างดี แต่กลุ่มผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มผู้นำชุมชน ถึงแม้จะเป็นกลุ่มผู้นำที่มีความเกี่ยวข้องแต่ก็ไม่ได้มีหน้าที่นี้โดยตรง เพราะมีภารกิจที่เกี่ยวข้องอีกหลายอย่างที่จะต้องรับผิดชอบทำให้มีความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่ง สำหรับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ คือคนที่รับบริการ มีความรู้ ความเข้าใจไม่มาก เพราะไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

2.1 สภาพปัจจุบันวิธีการของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า กลุ่มผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาล และกลุ่มพนักงานเทศบาล ส่วนใหญ่ทั้งหมด มีความรู้ ความเข้าใจดี เพราะทั้งสองกลุ่มมีหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่แล้ว และกลุ่มผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่ก็ให้ความหมาย และประเภทของสาธารณภัยได้เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างแต่ไม่ทั้งหมดเท่ากับสองกลุ่มแรก ส่วนกลุ่มประชาชนเป็นกลุ่มที่เข้าใจความหมาย และบอกประเภทของสาธารณภัยได้น้อยที่สุด เพราะไม่ได้เกี่ยวข้องหรือได้รับรู้

สำหรับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า ผลกระทบ ความรุนแรง ความเสียหาย ที่เกิดขึ้น มีความรุนแรงมากขึ้นและกลุ่มผู้บริหารกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่ คิดว่า สาธารณภัยที่เกิดขึ้นบ่อย มีอุทกภัย และवादภัยส่วน ภัยอื่นๆ มีน้อย สาเหตุเพราะในพื้นที่นั้นไม่เกิดภัยหรือไม่มีข้อมูล และข้อมูลที่มีจะเป็นสิ่งที่ เห็นจากสายตาสวนกลุ่มพนักงานเทศบาล ส่วนใหญ่ซึ่งได้เก็บสถิติข้อมูลไว้ พบว่า เกิดบ่อยใน พื้นที่ คือ อุบัติเหตุทางถนนไฟไหม้ป่า ซึ่งมีการเกิดขึ้นที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วไป

วิธีการดำเนินการเมื่อมีสาธารณภัยในปัจจุบัน พบว่า มีความเห็นส่วนใหญ่ ว่าการดำเนินการด้านสาธารณภัย ควรมีการดำเนินการตั้งแต่การดำเนินการก่อนเกิดภัย เพื่อ ป้องกันและเพื่อลดผลกระทบให้น้อยที่สุด การดำเนินการขณะเกิดภัยโดยการสนับสนุน ช่วยเหลือ และการดำเนินการภายหลังภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์ พื้นที่ซึ่งได้รับความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

2.2 ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการบริหารป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การบริหารการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล ท่าพระ มีการบริหารงานที่อยู่ในระดับดี ซึ่งสามารถที่จะช่วยเหลือประชาชน ชุมชนในพื้นที่ และใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลดผลกระทบความเดือดร้อนของประชาชนได้และ ควรปรับปรุงคือการปลูกจิตสำนึก ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ และการทำแผนป้องกันภัยการ ฝึกซ้อมแผน

สำหรับบทบาทในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่าควรเป็น บทบาทร่วมกันของผู้นำชุมชนและชุมชนร่วมกับเทศบาล และหลายๆ ภาคส่วน เพราะ การ ทำงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะเป็น หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งดำเนินการ

3. บทบาทและแนวทางของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.1 บทบาทในการวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาท เพราะ เมื่อมองไปยังพื้นที่เสี่ยงภัย ชุมชนที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติจึงเป็นกลุ่มแรกที่จะได้รับผลกระทบ จึงต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจวางแผน และร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ การประเมินความเสี่ยงของการเกิดภัยพิบัติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนเตรียมความพร้อมและหาแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติ การวางแผนจัดการในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดภัยการเตรียมแผนการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยพิบัติตลอดจนการติดตามประเมินผล

3.2 บทบาทในการเป็นผู้ให้และแจ้งข้อมูลข่าวสารการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาท เพราะข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะจากผู้นำชุมชน จากประชาชน จะมีความน่าเชื่อถือได้พอสมควร เพื่อที่จะได้นำมาประกอบการตัดสินใจในการวางแผน และเตรียมการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จ

3.3 บทบาทในการตัดสินใจเพื่อจัดหา เครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาท ทั้งนี้ ชุมชนต้องประเมิน วางแผน และรู้ว่าอุปกรณ์เครื่องมือในชุมชนนั้นจำเป็นมากน้อยแค่ไหน และเสนอความต้องการให้เทศบาลทราบเพื่อดำเนินการจัดหาให้ตามความต้องการแต่ละชุมชน

3.4 บทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเตรียมงบประมาณ และบุคลากรในกิจกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้นำชุมชนไม่ควรมีบทบาท เพราะ ควรเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการพิจารณา ชุมชนควรเป็นผู้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ เพราะการจัดเตรียมงบประมาณ บุคลากรในงานป้องกัน เป็นเรื่องของการบริหารจัดการภายในของหน่วยงานซึ่งจะต้องพิจารณาภาพรวมทั้งเทศบาล โดยมีวิธีการโดยให้ชุมชนประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานเทศบาล เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประจำชุมชน

3.5 บทบาทในการจัดทีมกู้ภัย เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทในการจัดทีมกู้ภัย เพราะการจัดทีมกู้ภัยเป็นบทบาทของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือประชาชน เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัย ชุมชนหรือหมู่บ้านทุกแห่งควรมีการจัดองค์กรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก เพื่อให้พร้อมเผชิญเหตุการณ์เบื้องต้น โดยชุมชนมี “ทีมกู้ภัย” ของตนเองที่พร้อมปฏิบัติงานเข้าช่วยเหลือชุมชนได้ทันทีที่เกิดภัย ก่อนที่หน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะเข้ามาช่วยเหลือ

3.6 บทบาทในการนำระบบเทคโนโลยี และหรือการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเพื่อการบริหารจัดการสาธารณภัย พบว่า ผู้นำชุมชนควรบทบาทบ้างเพราะจะช่วยให้รู้และทันเหตุการณ์และวางแผนการจัดการสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งทุกชุมชนมีอยู่แล้วนำมาใช้เพื่อเป็นการช่วยชุมชนเบื้องต้น และเป็นการประหยัดงบประมาณ

3.7 บทบาทในการร่วมเป็นผู้ที่แก้ไขและเสนอปัญหาสาธารณภัย พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทอย่างมากเพราะผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่จะรู้ปัญหา รู้แนวทางการแก้ไข ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ของตน

3.8 บทบาทในการร่วมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์กับ ผู้ประสบภัยที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์กับผู้ประสบภัย อันได้แก่ ปัจจัยอันจำเป็นแก่การครองชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ

แนวทางในการที่จะสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ควรที่จะมีวิธีการคือการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมุ่งไปที่ชุมชนที่มีผู้นำมีความเข้มแข็งจัดตั้งเป็นชุมชนต้นแบบ โดยหน่วยงานเทศบาลต้องให้การสนับสนุน ผลักดันชุมชนต้นแบบอย่างเป็นรูปธรรมทุกด้าน จัดการประกวด มอบรางวัลให้ผู้นำชุมชนที่มีการดำเนินดีเด่น เพื่อเป็นแรงกระตุ้น เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ทุ่มเท เสียสละ จัดให้มีการประกาศเกียรติคุณ หรือยกย่องชมเชย ผู้ปฏิบัติงานดีเด่นให้สังคมยอมรับการเสียสละ ฝึกอบรม ให้ความรู้ เพื่อให้สามารถ

ปฏิบัติงานได้ ควรตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อกำหนดหน้าที่และภารกิจให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้เกิดความภาคภูมิใจ สนับสนุนค่าตอบแทนในการช่วยเหลือการปฏิบัติงาน

4. ปัญหาของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลท่าพระ

ด้านบุคลากร มีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่งานป้องกันมีจำนวนไม่พอสอดคล้องกับภารกิจที่มีจำนวนมาก และเกือบครึ่งมีอายุมากแล้ว ทำให้ประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่งานป้องกันขาดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญในการคิดวิเคราะห์ พัฒนาหาแนวทางในการป้องกันภัย

ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความเห็นว่า ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นในการป้องกันภัย และอุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่างอยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน

ด้านงบประมาณ มีความเห็นว่า เมื่อประสบภัย มูลค่าความเสียหายต่างๆ บางครั้งอาจจะมีมูลค่ามาก ทำให้ไม่มีงบประมาณดำเนินการได้อย่างเพียงพอ และงบประมาณที่ใช้ในการจัดการในการป้องกันภัยในแต่ละชุมชนในพื้นที่ไม่มี และส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

ด้านประชาชน มีความเห็นว่า ในชุมชนขาดแคลนผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือได้รับการฝึกอบรมด้านการกู้ภัยมาโดยตรงการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญถึงการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำหรับ อปพร. ที่เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อายุมาก มีอายุเกิน 60 ปี ทั้งยังขาดการฝึกฝน อบรม ทบทวนเป็นประจำ สำหรับผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เทศบาลไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่เข้าไป อบรมให้ความรู้ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการช่วยเหลือตนเองและชุมชนในระดับหนึ่งเมื่อเกิดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ฝึกอบรมเพื่อให้ผู้นำชุมชน ประชาชน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ในการปฏิบัติงานได้

2. สนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งเป็นชุมชนต้นแบบ ยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดีในการทุ่มเทเสียสละให้กับชุมชนอื่น

3. ควรจัดให้มีการประกาศเกียรติคุณ หรือยกย่องชมเชย ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดีเด่น ให้สังคมยอมรับการเสียสละ ให้มีการยอมรับนับถือ
4. เทศบาลควรสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการร่วมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์กับผู้ประสบภัย มีบทบาทในการร่วมเป็นผู้ที่แก้ไขและเสนอปัญหา และมีบทบาทในการเป็นผู้ให้และแจ้งข้อมูลข่าวสารการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในเบื้องต้นกับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน และจัดหาอุปกรณ์และครุภัณฑ์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพียงพอตามความจำเป็น และตามศักยภาพของหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2550). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). เอกสารสอนชุดวิชา การจัดการสาธารณภัย หน่วยที่ 1-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2535). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2545). หลักเทคนิคการบริหารและการวางแผน เอกสารสาระการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.